

Noma Bar'ın portre tasarımlarında renk kullanımı

Noma Bar's use of color in portrait designs

Yasemin Uzun^{1*} , Eda Uzun²

¹ Doç. Dr., Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü, Çanakkale, Türkiye

² Dr. Öğr. Üyesi, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Mimarlık, Güzel Sanatlar ve Tasarım Fakültesi, Görsel Sanatlar Bölümü, Sivas, Türkiye

Özet: Bu araştırma, grafik tasarımcı Noma Bar'ın portre tasarımlarında kullandığı renklerin iletişimsel, sembolik ve psikolojik işlevlerini incelemeyi amaçlamaktadır. Noma Bar, minimalist bir yaklaşım benimseyerek negatif alan ve sadeleştirilmiş renk paletleri kullanır. Renkler, tasarımlarında yalnızca estetik değil, aynı zamanda derin anlamlar ve duygusal etkiler taşımaktadır. Bu çalışma, Noma Bar'ın renk seçimleri ile portrelerdeki figürlerin kimliklerini ve toplumsal bağlamlarını nasıl güçlendirdiğini duygusal, iletişimsel ve sembolik olarak analiz etmeyi hedeflemektedir. Çalışmada kullanılan yöntem, Noma Bar'ın Saddam Hüseyin, Quentin Tarantino, Walter White, William Shakespeare, Albert Einstein, David Beckham, Pablo Picasso, Harry Potter, Ozzy Osbourne, Adolf Hitler ve Kim Jong-Il gibi ünlü figürlerin portrelerini incelemeyi içerir. Bu portrelerdeki renk paletleri iletişimsel, sembolik ve psikolojik anlamlar açısından çözülerek her rengin figürlerle ilişkisi ele alınmıştır. İlgili renklerin portrelerdeki kullanım sıklığı ve anlam yoğunluğu analiz edilmiştir. Portre tasarımları üzerinden yapılan incelemeler sonucunda, siyah, kırmızı, sarı, yeşil, beyaz, mor ve mavi gibi renklerin öne çıktığı görülmüştür. Bu renkler, her portrede figürün kimliğiyle doğrudan bağlantılı olarak bilinçli bir şekilde seçilmiş ve mesaj iletme gücünü artırmıştır. Siyah genellikle otorite, gizem ve korkuyla; kırmızı enerji, tehlike ve şiddetle; sarı dikkat, uyarı ve gerilimle ilişkilendirilmiştir. Yeşil güven, istikrar ve doğallığı; mavi derin düşünme ve felsefeyi; mor ise entelektüel derinlik, mistisizm ve yaratıcı güçleri temsil etmiştir. Bu renklerin sadeleştirilmiş kullanımı, izleyicinin figürlere dair iletişimsel, sembolik ve psikolojik anlamları derinlemesine hissetmesini sağlamaktadır. Bu çalışma, Noma Bar'ın tasarımlarında renklerin sadece estetik unsurlar olmadığını, aynı zamanda figürlerin kimliklerini, toplumsal rollerini ve kültürel bağlamlarını görsel bir dil aracılığıyla farklı şekillerde ifade ettiğini vurgulamaktadır.

Anahtar Sözcükler: Noma Bar, Tasarımda renk, Renk, Portre tasarımı, Grafik tasarım, Görsel iletişim

Abstract: This research aims to examine the communicative, symbolic, and psychological functions of the colors used in graphic designer Noma Bar's portrait designs. Noma Bar adopts a minimalist approach, employing negative space and simplified color palettes. Colors in her designs carry not only aesthetic but also deep meanings and emotional impact. This study aims to analyze how Noma Bar's color choices enhance the identities and social contexts of the figures in her portraits through emotional, communicative, and symbolic analysis. The method employed in this study involves examining Noma Bar's portraits of famous figures such as Saddam Hussein, Quentin Tarantino, Walter White, William Shakespeare, Albert Einstein, David Beckham, Pablo Picasso, Harry Potter, Ozzy Osbourne, Adolf Hitler, and Kim Jong-Il. The color palettes in these portraits were analyzed in terms of their communicative, symbolic, and psychological meanings, and the relationship between each color and the figures was examined. The frequency and semantic intensity of these colors in the portraits were analyzed. Analysis of the portrait designs revealed that colors such as black, red, yellow, green, white, purple, and blue were prominent. These colors were deliberately chosen to directly relate to the identity of the figures in each portrait, enhancing their power to convey a message. Black is generally associated with authority, mystery, and fear; red with energy, danger, and violence; yellow with caution, warning, and tension. Green represents trust, stability, and naturalness; blue represents deep thought and philosophy; and purple represents intellectual depth, mysticism, and creative powers. The simplified use of these colors allows the viewer to deeply perceive the communicative, symbolic, and psychological meanings of the figures. This study emphasizes that colors are not merely aesthetic elements in Noma Bar's designs; they also express the figures' identities, social roles, and cultural contexts through visual language in various ways.

Keywords: Noma Bar, Color in design, Color, Portrait design, Graphic design, Visual communication

Citation: Uzun, Y. ve Uzun, E. (2025). Noma Bar'ın portre tasarımlarında renk kullanımı. *Uluslararası İletişim ve Sanat Dergisi*, 5(15), 187-207.

Giriş

Portre tasarımları, görsel sanatın en etkileyici alanlarından biridir. Bu tasarımlar, sadece fiziksel yüzeyssel bir temsil sunmaz aynı zamanda bireylerin iç dünyalarına dair sembolik mesajlar iletebilir. Grafik tasarımda renk kullanımı, bu mesajları iletmede kritik bir rol oynar. Sanat ve tasarımda renkler, izleyicinin duygusal tepkilerini yönlendirme, dikkat odağını belirleme ve sanatın psikolojik etkisini ortaya çıkarma gücüne sahiptir. Bu nedenle, tasarım sürecinde renklerin kullanım biçimleriyle iletilmek istenen duygu ve mesajlar arasındaki ilişkinin bilinmesi büyük önem taşır. Özellikle grafik tasarım gibi görsel iletişim alanlarında, renk seçimi ve kombinasyonları anlam ve etkileri doğrultusunda titizlikle planlanmalıdır. Noma Bar, minimalist tasarımlarında renkleri güçlü bir araç olarak kullanır. Renkler, Bar'ın portrelerinde yalnızca estetik amaçlar için değil aynı zamanda figürlerin kimliklerini, toplumsal rollerini ve kültürel bağlamlarını ifade etme amacı taşır.

Literatür incelendiğinde, tasarımda renk kullanımına, renklerin etkilerine ve anlamlarına ilişkin çalışmalara rastlanmaktadır. Yalur (2021)'un grafik tasarımda renklerle düşünme isimli çalışmasının sonucuna göre renkler, zengin işlevselliği çeşitliliğiyle doğru kullanıldığı takdirde tasarımları canlandırabilir ve etkileşimi artırabilir. Mirzaei (2025) araştırmasında grafik tasarımda renk psikolojisinin etkisini incelemiştir. Araştırma kanıtları ve kanıtlanmış teoriler, kırmızı ve turuncu gibi sıcak renklerin mavi ve diğer soğuk renklere kıyasla etkileşim seviyelerini ve uyarılma durumlarını artırdığını göstermektedir. Uzun (2024a), "Bağımlılığa Karşı Sanatın Gücü" konulu afişlerde renklerin kullanımını incelemiş ve bu renklerin psikolojik etkilerini ve mesajı iletme biçimini araştırmıştır. Araştırmada, siyah, koyu gri ve kırmızının, bağımlılığın tehlikeli, kısıtlayıcı ve yıkıcı etkilerini vurgulamak için tercih edildiği gözlemlenmiştir. Mavi, sarı, turuncu, yeşil, pembe ve beyaz gibi renklerin de kurtuluşu, pozitif değişimin ve yaratıcılığın gücünü yansıtmak için tercih edildiği sonucuna ulaşılmıştır. Elliot ve Maier (2014), renk psikolojisi üzerine bir araştırma yapmıştır ve araştırma, rengin önemli anlamlar taşıyabileceğini ve insanların duygulanım, biliş ve davranışları üzerinde önemli bir etkiye sahip olabileceğini göstermiştir. Portre tasarımına ilişkin çok az çalışmaya rastlanmıştır. Bunlardan bir tanesi olan Geçen ve Yazar (2018) araştırmasında, Shepard Fairey'nin tasarımları çerçevesinde grafik tasarım ürünü olarak afiş tasarımlarında portre kullanımının önemini ortaya çıkarmayı amaçlamıştır. Sanatçının portrelerde kullandığı lekesel renklerle üç boyut ve ton etkisi vermeye çalıştığı, bir anlatım ve ifade biçimi olarak portre tasarımları yoluyla siyasi ve sosyal mesajlar vermeye çalıştığı görülmüştür. Elasi (2021), araştırmasında Noma Bar'ın reklam tasarımlarında şeklin görsel bir şekilde nasıl işlendiğini araştırmıştır. Araştırma, Bar'ın çalışmalarında şekil ve mekânın grafiksel kurgusunun; geometrik formlar, üç boyutlu yapılar ve birbirine bağlı unsurlar arasındaki dinamik ilişkiler aracılığıyla mühendislik temellerine dayandığını göstermiştir. Bu unsurların soyutlanabilir, yeniden biçimlendirilebilir ve geliştirilebilir bir anlayışla tasarlandığı tespit edilmiştir. Uzun (2024b), Noma Bar ve minimalist afiş sanatında negatif alanın gücü isimli çalışmasında çağdaş tasarım dünyasının en dikkat çekici isimlerinden biri olan Noma Bar'ın tasarımlarında negatif alan kullanımını incelemiştir. İncelenen afiş tasarım örneklerinde Noma Bar'ın negatif alanı yalnızca estetik bir araç olarak değil, aynı zamanda bir hikaye anlatım yöntemi olarak ustaca kullandığı gözlemlenmiştir.

Literatürdeki çalışmalar daha çok grafik tasarımda, fişlerde renk kullanımı üzerinedir ve tasarımcı Noma Bar'ı konu alan çok az çalışmaya rastlanmıştır. Literatür incelendiğinde Noma Bar'ı ve portre tasarımında renk kullanımını ele alan herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır. Noma Bar portre tasarımlarıyla ünlü bir tasarımcıdır ve portrelerinde kullandığı renkler dikkat çekicidir. Bu doğrultuda çalışma, Noma Bar'ın portrelerinde kullanılan renklerin anlamını, sembolik işlevlerini, iletişimsel rolünü ve psikolojik anlamlarını incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırmanın sonuçları, daha profesyonel bir şekilde renk kullanmaları açısından tasarımcılara rehber niteliğinde olacaktır.

Kuramsal Çerçeve

Renklerin İletişimsel Rolü

Sanatta ve tasarımda renkler, sadece estetik bir öge değil aynı zamanda mesajı güçlendiren ve anlatılmak isteneni daha doğru bir şekilde yansıtmamızı sağlayan en temel araçlardan biridir. Doğru ve yerinde kullanılan bir renk, ne farklı çizgisel değerlere ne de uzun cümlelerle anlatılmaya ihtiyaç duymaz. Renkler hayatımızın her anında, biz farkında olsak da olmasak da bizi etkiler ve yönlendirir. Renklerin iletişimsel rolü, her bir rengin taşıdığı olduğu anlam ve duygusal etkilerle şekillenir ve sosyal, kültürel bağlamlarda değişkenlik gösterir. Siyah renk, bizim kültürümüzde matemi simgelerken uzak doğuda matemi simgeleyen renk beyazdır. Bazı kültürlerde göre renklerin anlamı farklılık gösterebilir temelde renkler insanların zihinlerine benzer sembolik mesajlar gönderir. Uzun (2024a)'a göre, tasarımcılar renklerin taşıdığı sembolik değerleri stratejik olarak kullanarak hedeflenen duyguları uyandırabilir ve iletmek istenen mesajları etkili bir biçimde aktarabilirler. Sanat ve tasarım disiplinlerinde renklerin dinamik etkisinden yararlanmak, izleyicinin dikkatini yönlendirme ve içeriğin hafızada kalıcılığını güçlendirme açısından kayda değer bir olanak sunmaktadır.

Newton'a göre renk, ışığın doğasında bulunan temel bir özelliktir. "Opticks" adlı eserinde, beyaz ışığın tek bir ışın değil, farklı kırılabilirliğe sahip renkli ışınların birleşimi olduğunu savunur. Prizma deneyleriyle, beyaz ışığın kırmızıdan mora kadar tüm renkleri içerdiğini ve bu renklerin birleşmesiyle beyaz ışığın oluştuğunu kanıtlar. Böylece renk, nesnelerin değil, ışığın fiziksel yapısının bir sonucudur (Newton, 2018: 121-122). Bir tasarımda hedeflenen atmosferi yaratmada en önemli araç renktir. Rengin kültürel çağrışımları, hedef kitlenin renk tercihi, ürünün karakteri, kişiliği ve tasarımdaki yaklaşım biçimi dikkate alınarak renk tercihinin yapılması tasarımın kalitesini üst seviyeye çıkaracaktır (Becer, 2002: 60). İştah açmasını beklediğimiz bir ürün tasarımında mavi rengin tercih edilmesi doğru olmayacaktır ya da yeşillik bir alanda dikkat çekmesini istediğimiz bir uyarı levhasının yeşil olması, insanları duygulandırmak isteyen bir film afişinin turuncu tonlarda olması da doğru olmayacaktır. Tasarım yaparken dikkate alınması gereken bir diğer unsur da hedef kitlenin cinsiyetidir. Kız çocukların daha çok pembeye eğilim göstermesi bilinen bir gerçektir. Tasarımcının amacına ve hedeflemek istediği duyguya yönelik renk seçimi yapması, tasarımın en önemli aşamasıdır.

Renk, bir kompozisyonun estetik değerini artıran, duygusal etkiler yaratan ve belirli bir mesajı vurgulamak için kullanılan bir unsurdur. Renk, bir tasarımcının müşterisinin mesajını iletmek için sahip olduğu en etkili araçlardan biridir. Bir fikri sembolize edebilir ve kültürel bir anlama sahip olabilir. Başarılı bir renk ilişkisi, insanların bir ürünü satın alıp almayacağı veya müşterinin hizmetlerini kullanıp kullanmayacağı konusunda belirleyici rol oynamaktadır. Renkler, insanların duygusal durumlarını ifade etme veya belirli duyguları çağrıştırma yeteneğine sahiptir (Sherin, 2012: 7).

Renklerin Psikolojik ve Sembolik Anlamları

Renk, anlam katma ve duygu uyandırma gücüne sahiptir. Bir kişinin belirli bir renge veya tona verdiği tepki, bilgiyi nasıl algıladığını etkileyebilir. Bu algı da bir ürünün satın alınıp alınmayacağına ya da bir hizmetin tercih edilip edilmeyeceğine doğrudan yansır. Renk psikolojisi, bu yönüyle tasarımcılar için hem teorik hem de uygulamaya dönük önemli bir derinlik sunar. Renk psikolojisi bilmek, tasarımcıların hedef kitleleriyle daha etkili ve duygusal bir bağ kurmalarına, mesajlarını daha güçlü iletmelerine olanak tanır. Tasarım sürecinde renk psikolojisinin bilinçli kullanımı, hem estetik hem de işlevsel başarıyı artırabilir.

Renklerin bilinçli ve bilinçdışı zihinsel süreçler üzerinde etkili olduğu bilinmektedir. Ancak, birincil davranışsal motivasyon kaynağı olarak ne zaman ve nasıl rol oynadıkları daha az netlik taşımaktadır. Bazı durumlarda renk tonlarındaki küçük farklılıklar dahi davranışta anlamlı değişiklikler yaratabilmektedir. Örneğin, Rochester Üniversitesi'nde yapılan bir çalışmada

erkeklerin kırmızı giyen kadınlara, pastel tonlar giyen benzerlerine göre %10 ila %20 oranında daha fazla ilgi gösterdiği belirlenmiştir. Renk, yalnızca duygularımızı değil, aynı zamanda olağandışı davranış biçimlerini de tetikleyebiliyorsa, bu durumun tasarım ve reklamcılık alanlarında önemli yansımaları olacaktır (Sherin, 2012: 79).

Renk, izleyicide duygusal tepki yaratma yeteneği ile tasarımda ana öğelerinden biridir. Bunun sonucu olarak renkler, sıcak, soğuk, sakinleştirici ya da heyecan verici gibi duygu ifade eden kelimelerle tanımlanır. Örneğin kırmızı genellikle sıcak ve heyecan verici bir renk olarak tanımlanırken mavi soğuk ve mesafeli bir renktir. Bir parça kırmızı izleyicinin nabzını yükseltirken, sessiz bir mavi izleyiciyi sakinleştirip odaklanmasını sağlar (Ambrose and Haris, 2020: 106). Renk bir tasarımcının hem müttefiki hem de düşmanıdır o sebeple rengi kullanırken çok yönlü düşünmek gerekir. Renkler; görsel, duygusal, bilişsel, sembolik ve psikolojik etkileri aynı anda bünyelerinde barındırır. Bu etkiler bazı değişkenlere göre farklılık gösterebilir. Batı'da turuncu, enerji, mutluluk ve heyecan kavramlarıyla örtüşürken Doğu'da kutsal bir renktir (Heller ve Anderson, 2023: 10; Uçar, 2004: 170-171). İslam'ın kutsal rengi ise yeşildir ve Bazı İslam ülkelerinin bayraklarında da bu renk kullanılmıştır (Ambrose and Haris, 2020: 120).

Noma Bar Kimdir?

Noma Bar, 1973 yılında İsrail'in kuzeyindeki Afula kentinde, sanatla iç içe bir ailede dünyaya geldi (Wainwright, 2013). Daha çocuk yaşlarda çizim yeteneğini göstererek okulda öğretmenlerinin karikatürlerini çizecek kadar resme merak sardı. Zorunlu üç yıllık askerlik hizmetini İsrail donanmasında tamamladıktan sonra Kudüs'teki Bezalel Sanat ve Tasarım Akademisi'nde (Jerusalem Academy of Art & Design) grafik tasarım eğitimi aldı ve bu süreçte geleneksel kaligrafi ve İbranice tipografi üzerine de yoğunlaştı (Wainwright, 2013). Bar, 2000 yılında mezuniyetinin ardından uluslararası alanda çalışmak amacıyla 2001'de Londra'ya taşındı. Anadilinin (İbranice) İngiltere'de anlaşılmaması onu evrensel görsel yöntemler geliştirmeye yöneltti. Nitekim, piktogram diline büyük ilgi duyarak çeşitli işaret ve etiketleri koleksiyon yapmış, böylece adeta kendi görsel işaret dilini oluşturmuştur (Dernavich, 2008). Noma Bar'ın sanat tarzı Minimalizm ile görsel zekâyı buluşturmasıyla tanınır. İşleri ilk bakışta son derece sade görünür. Genellikle düz renk alanlar ve birkaç temel şekil kullanarak, negatif alan içerisinde gizlenmiş ikinci bir imge veya mesaj oluşturur. Bu "aldatıcı biçimde basit" görünen kompozisyonlar, aslında çok katmanlı bir anlatım barındırır ve izleyici, resmi inceledikçe farklı anlam katmanlarını keşfeder. Bar, gereksiz hiçbir detay veya süsleme kullanmamaya özen gösterir ve hedefini kendi sözleriyle "asgari unsurlarla azami iletişim" sağlamak olarak tanımlar (Bierut, 2017: 8-12). Birkaç şeklin ustaca bir araya getirilmesiyle güçlü bir fikir aktarabilmesi Bar'ın imza tekniğidir.

Noma Bar, yenilikçi tarzıyla tasarım dünyasında önemli bir etki yaratmıştır. Çalışmaları sayesinde çağdaş illüstrasyonun en çok talep gören isimlerinden biri haline gelmiştir. Minimal ve akılcı yaklaşımı pek çok genç tasarımcıya ilham vermiş ve eserleri, grafik tasarım eğitiminde negatif alan kullanımı ve kavramsal illüstrasyon konularında ders niteliğindeki örnekler arasında gösterilmiştir. Kendi çalışmalarını derlediği üç kitabı (*Guess Who?*, *Negative Space*, *Bittersweet*) ise onun sanatsal gelişimini belgeleyerek tasarım camiasında kalıcı bir iz bırakmıştır.

Bar, sert bir şekilde yansıtılabilecek konuları, kendine has grafik dili ile ilk bakışta yumuşatarak sunar, fakat gizli mesaj çözüldüğünde izleyicide güçlü bir etki bırakır. Bu sayede eserleri çoğu zaman izleyicide hafif bir şok etkisi ve rahatsız edici bir his uyandırır. Bar, uzun süredir sürdürdüğü yaratıcılığıyla kendi tarzının, kalıcı ve özgün bir ifade biçimi olduğunu kanıtlamıştır. Bar'ın tasarımlarının gücü, izleyiciyi görsel bir zekâ oyununa davet etmesinde yatar. Hem popüler kültürde hem de toplumsal konularda, kolay anlaşılır ve akılda kalıcı imgelerle derin mesajlar iletmeyi başarır. Bu yönüyle Noma Bar, modern grafik tasarım alanında anlatım dili ve tekniğiyle kendine özgü bir yer edinmiştir. Eserleri, "az çoktur" felsefesinin ve yaratıcı düşüncenin çarpıcı bir birleşimi olarak değerlendirilmektedir.

Noma Bar'ın tasarım dünyasında tanınması, portre tasarımlarını içeren 2007'de yayınladığı "Guess Who?: The Many Faces of Noma Bar" isimli kitabı ile gerçekleşti (Cowan, 2018). Aynı zamanda röportajlarında belirttiği üzere, Saddam Hüseyin'in portresini çizmesi, onun grafik tasarım yolculuğunun başlangıcı olarak önemli bir dönüm noktasıdır (Wainwright, 2013). Bu açıklama, Bar'ın tasarım kariyerinin politik temalarla ve sosyal yorumlarla ne kadar iç içe geçtiğini ortaya koymaktadır. Saddam Hüseyin'in portresi, özellikle minimalist yaklaşımı ve gizli anlamlar oluşturma tarzı ile Bar'ın stiline ilk örneklerinden biridir.

Noma Bar, Saddam Hüseyin portresini tasarlarırken radyasyon uyarı levhasından esinlendiğini belirtmiştir (Wainwright, 2013). Bu durum, portrede kullanılan renklerin ve minimalist yaklaşımının arkasındaki derin sembolik anlamı daha da güçlendiriyor. Radyasyon uyarı levhası tasarımında sıkça kullanılan sarı ve siyah renkler, Bar'ın portresinde de kritik bir rol oynamaktadır. Bu tasarım, sadece estetik bir ifade değil, aynı zamanda toplumsal ve politik mesajları görsel olarak iletme amacını taşımaktadır.

Amaç

Bu makalenin amacı, Noma Bar'ın portre tasarımlarında kullandığı renk paletlerinin, figürlerin kimliklerini nasıl güçlendirdiğini, toplumsal ve kültürel bağlamları nasıl vurguladığını incelemektir. Bu doğrultuda seçilen portrelerde kullanılan renkler, iletişimsel, sembolik ve psikolojik olarak incelenmiştir.

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada, nitel araştırma desenine uygun olarak doküman inceleme yöntemi kullanılmıştır. Literatür tarama yöntemi ile elde edilen bilgilerle, Noma Bar'a ait olan portre tasarımları incelenmiş ve yorumlanmıştır. Doküman analizi, yazılı ve görsel materyallerin sistematik olarak incelenmesini kapsar (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Araştırmada Noma Bar'ın portre tasarımlarında renk kullanımını incelemek amacıyla 11 tane portre tasarımı veri kaynağı olarak seçilmiştir. Farklı toplumsal, kültürel ve politik bağlamları temsil eden bireyler olarak Saddam Hüseyin, Quentin Tarantino, Walter White, William Shakespeare, Albert Einstein, David Beckham, Pablo Picasso, Harry Potter, Ozzy Osbourne, Adolf Hitler ve Kim Jong-Il gibi figürlerin portreleri incelenmiştir. Karakterler, sanat, spor, siyaset ve bilim gibi farklı alanları temsil edecek şekilde seçilmiştir.

Veri Toplama Süreci

Noma Bar'a ait 11 adet portre tasarımı dijital ve basılı formatta temin edilmiştir. Portre tasarımları, renk kullanımı açısından incelenmiş, renk teorisi, psikolojik etki ve sembolik anlamlar üzerinden araştırılmıştır. Renklerin işlevi, portrelerdeki her bir figürün kimliğini nasıl vurguladığı, toplumsal kimlik ve kültürel bağlam açısından ne gibi mesajlar verdiği incelenmiştir.

Verilerin Analizi

Literatür tarama yöntemi ile elde edilen bilgilerle, portre tasarımları incelenmiş ve yorumlanmıştır. İlk olarak, portreler dikkatlice incelenerek kullanılan renkler tespit edilmiştir. Bu renklerin portrelerdeki kişiliklerle bağlantısı, iletişimsel, sembolik ve psikolojik olarak değerlendirilmiştir. Analiz sürecinde portrelerde ön plana çıkan renklerin hangi sıfatlarla ilişkilendirildiği tespit edilmiş ve bu renklerin vermek istedikleri mesajlar yorumlanmıştır. Portrelerin her biri bu temalar doğrultusunda değerlendirilmiş ve renklerin mesaj iletme başarısı üzerine çıkarımlar yapılmıştır.

Bulgular ve Yorum

Saddam Hüseyin

Görsel 1. Saddam
Hüseyin Portre
Tasarımı

Saddam Hüseyin, 1979'dan 2003 yılına kadar Irak'ın devlet başkanı olarak görev yapmış otoriter bir liderdir. İktidara gelen Saddam Hüseyin, sert iç politikaları, insan hakları ihlalleri ve bölgesel savaşlarla tanınmıştır.

İletişimsel Açıdan Değerlendirme

Noma Bar'ın tasarımındaki minimalist yaklaşım, renklerin ve şekillerin azla çok şey anlatma ilkesine dayanır. Sarı ve siyah renk kombinasyonu, izleyiciye yalnızca görsel olarak göz alıcı bir etki yaratmakla kalmaz, aynı zamanda izleyicinin zihninde acil bir tehlike ve politik bir iktidar mesajı oluşturur. Johannes Itten'in renk karşıtlığı kuramına göre, sarı ve siyah birlikte en parlak ve en agresif etkisini gösterir. Bu iki rengin kontrastlığı güçlü ve keskin, tavizsiz ve soyuttur (Itten, 2004: 85). Bu renkler, Hüseyin'in sadece bir lider değil, aynı zamanda toplum üzerinde baskı kuran bir figür olduğunu simgeler. Bu tasarım, Noma Bar'ın minimalist renk kullanımı ve gizli anlamlar yaratma yeteneğini sergileyerek, izleyicilere güçlü bir görsel anlatı sunar. Bar, renklerin ve şekillerin sadece görsel bir ifade değil, aynı zamanda iletişimsel bir araç olduğunu vurgulamaktadır.

Sembolik Açıdan Değerlendirme

Radyasyon uyarı levhaları, sarı ve siyah renklerde. Sarı ve siyah renkler, bu levhalarda dikkat çekici, tehlikeli ve uyarıcı bir etki yaratmak amacıyla kullanılır. Sarı, genellikle göz alıcı ve hızla dikkat çeken bir renk olduğu için tehlike ve aciliyet mesajı verirken siyah ise bu mesajı güçlü ve kesin bir biçimde pekiştirir.

Sarı, parlak ve mutlu bir renktir, sıcak mevsimleri ve enerjiyi hatırlatır. Ancak siyah ile birlikte kullanıldığında bir uyarı mekanizmasına dönüşür (Ambrose and Haris, 2020: 114). Siyah ve sarı, bu portredeki renkler arasında güçlü bir kontrast oluşturur. Siyah, gizemi, gücü ve otoriteyi simgelerken sarı tehlike, baskı ve acil bir durum anlamına gelir. Bu renklerin kullanımı, Saddam Hüseyin gibi bir figürün politik gücünü ve toplumsal etkisini simgeleyen güçlü bir anlatı yaratır.

Psikolojik Açıdan Değerlendirme

Noma Bar, Saddam Hüseyin'in portresinde sarı ve siyah rengin psikolojik etkisini kullanarak, izleyiciye gizli tehlike, politik baskı ve güçlü iktidar mesajlarını iletmıştır. Saddam Hüseyin, Irak'ın diktatör lideri olarak görev yapmış, otoriter yönetimi ve insan hakları ihlalleri ile tanınmış bir politikacı ve askerdir. Siyah, Hüseyin'in karanlık tarafını ve toplumsal baskısını temsil ederken, sarı, onun tehlikeli ve ikonik liderlik tarzını vurgular. Bu iki rengin birleşimi, Saddam Hüseyin'in görsel olarak tehditkar ve politik olarak güçlü bir figür olmasını sağlar ve toplumsal bir uyarı iletmış olur.

Quentin Tarantino

Görsel 2. Quentin
Tarantino Portre
Tasarımı

Quentin Tarantino, özgün diyaloglar, şiddet dolu sahneler ve etkileyici kurgularla sinemaya damgasını vuran, modern sinemanın en ikonik yönetmenlerinden biridir.

İletişimsel Açıdan Renk Kullanımı

Sarı zemin, izleyicinin dikkatini anında çekerek görsel hiyerarşiyi kurar ve iletilmek istenen mesajın vurgulanmasını sağlar. Bu yönüyle sarı, uyarı ve tetikte olma hâlini görsel olarak iletir. Aynı zamanda, Tarantino'nun tarzını çağrıştıran görsel kodlara da gönderme yapar. Genel olarak bakıldığında Tarantino filmlerinin afişlerinde çoğunlukta sarı kullanıldığını görürüz. Tarantino'nun en çok bilinen filmlerinden biri olan "Kill Bill" afişinde de sarı tonlar kullanılmıştır. Hatta ana karakterin kıyafeti de sarıdır. Kırmızı, görsel iletişimde en hızlı fark edilen ve duygusal olarak en çabuk tepki uyandıran renklerden biridir. Becer'e (2002: 17) göre kırmızının temel işlevi görünür ve dikkat çekici olmasıdır. Noma Bar, bu rengi stratejik biçimde yalnızca kan damlası formunda kullanarak izleyicinin dikkatini belirli noktalarda yoğunlaştırır.

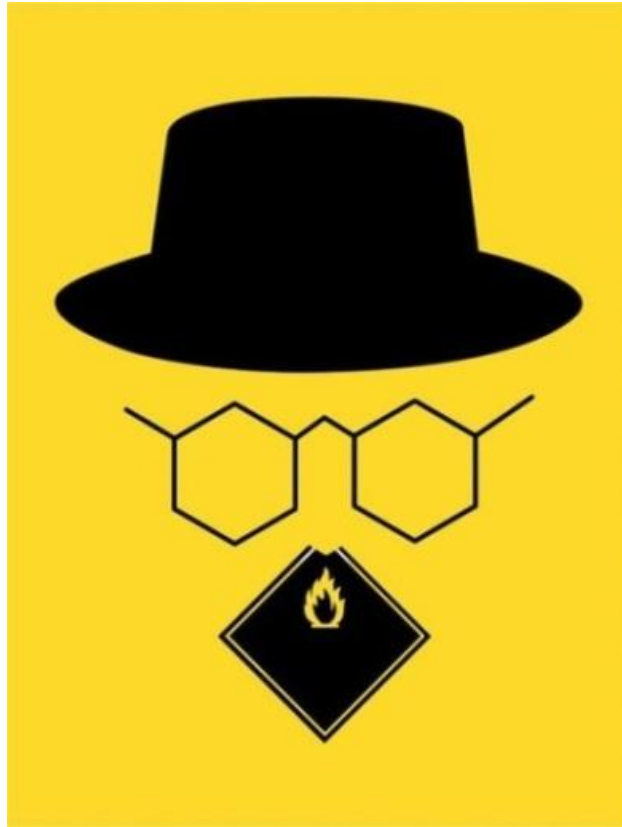
Sembolik Açıdan Renk Kullanımı

Sarı, Tarantino'nun sinemasındaki ani patlamalarla gelişen şiddet sahneleri ve toplumsal normları yıkıcı anlatı yapısıyla örtüşür. Siyah ise karanlık, ölüm, yıkım ve gizemi temsil eder. Bar'ın çalışmasında siyah alanlar, yalnızca bir figür tanımı değil, aynı zamanda Tarantino'nun filmlerinde sıkça görülen ahlaki noksanlık ve şiddet estetiği gibi temaları sembolik olarak yansıtır. Siyahın biçimsel olarak negatif alanla kullanılması, aynı zamanda görsel gizemi ve çok katmanlı anlamları da pekiştirir. Kırmızı, izleyicinin dikkatini tasarımın belli unsurlarına çekmek için sıkça kullanılan bir renktir. Öfkenin, tehlikenin ve kanın rengidir (Ambrose and Haris, 2020: 108). İptal butonlarında, dur işaretlerinde ve reddetme simgesi olarak kullanılır. Yani aslında kırmızı onaylamama ile de ilişkilidir ve Tarantino filmlerindeki olumsuzlukları simgeler.

Psikolojik Açıdan Renk Kullanımı

Sarı, uyarıcı ve tedirgin edici özellikleriyle, izleyicide gerilim ve huzursuzluk hissi uyandırır. Bu, Tarantino sinemasının izleyici üzerinde yaratmayı amaçladığı duygusal yoğunlukla örtüşür. Aynı zamanda sarı, mizahi, eğlenceli ve ironik bağlamda da kullanılabilir. Bu kullanım Tarantino'nun şiddetle mizahı harmanlayan yaklaşımına paralellik gösterir. Dehşet verici sahneleri komikleştirme Tarantino'ya özgü bir yöntem haline gelmiştir. Siyahı kullanımı sadece biçimsel değil, izleyicide duygusal bir derinlik ve karamsarlık hissi oluşturarak Tarantino'nun film evreninin ruh halini psikolojik olarak da yansıtır.

Walter White

Görsel 3. Walter White Portre Tasarımı

Walter White, Breaking Bad dizisinin, dramatik bir dönüşüm geçiren ve karmaşık bir psikoloji içerisinde olan ana karakteridir. Dizinin başlangıcında masum ve zor durumda olan bir öğretmen olarak tanıdığımız Walter, zamanla Heisenberg adıyla, yasa dışı işler yapan ve karanlık bir kişiliğe bürünen bir figüre dönüşmüştür.

İletişimsel Açıdan Renk Kullanımı

Portre tasarımı, dizide kullanılan laboratuvar, kimyasal maddeler ve tehlikeli süreçlerle bağlantılı olarak uyarı levhası estetiğı taşıır. Walter White'ın kimyasal tehlikeler içeren yaşam tarzına gönderme yapar. Siyah şapka ve gözlük, karakterin karanlık kimliğı olan *Heisenberg*'i temsil ederken alttaki alev işareti, karakterin patlayıcı, tehditkâr ve kontrolsüz gücünü simgeler. Renklerin bu şekilde sembollerle desteklenmesi, karakterin kimliğıyla ilgili temel mesajların görsel olarak hızla algılanmasını sağlar ve renklerin iletişimsel gücünü doğrudan ortaya koyar.

Sembolik Açıdan Renk Kullanımı

Noma Bar'ın Walter White'a ait bu portre tasarımında, yalnızca sarı ve siyah renkler kullanılmış, karakterin ikonik unsurları minimal grafik formlarla görselleştirilmiştir. Breaking Bad dizisinin ana temalarından biri olan kimyasal zehirlenme, uyuşturucu üretimi ve tehlikeli durumlar, sarı ile sembolize edilmiştir. Sarı, aynı zamanda dizide Walter White'ın değışimini ve sosyal normlara karşı verdiği savaşı temsil eder.

Walter White karakterinin Heisenberg kimliğıne bürünmesiyle birlikte siyah, onun yeni güç ve otorite arayışını temsil eder. Gözlük çerçevesinin kimyasal yapı formunda verilmesi (benzen halkaları) Walter White'ın bilimsel kimliğıne doğrudan referans yapar. Gözlüklerin altındaki siyah tabela formundaki tehlike etiketi, kimyasal maddelerde sıkça karşılaşılan "yanıcı madde" sembolüyle birebir örtüşmektedir. Bu sembol, Walter White'ın hem fiziksel hem de toplumsal düzeyde bir tehdit unsuru haline geldiğini görsel olarak ifade eder.

Psikolojik Açıdan Renk Kullanımı

Psikolojik açıdan sarı, tedirginlik, gerginlik ve uyarılmışlık duygularını harekete geçirir. Bu durum karakterin içsel çatışmalarını ve karanlık dönüşümünü izleyiciye sezdirir. Sarı zemin aynı zamanda karakterin eylemlerinin izleyici üzerinde yarattığı rahatsız edici etkiyi pekiştirir. Siyah, bilinçdışında otorite, gizem ve korku uyandırır ve Walter'ın şiddete yönelen karanlık doğasını destekler. Siyah şapka ve siyah gözlükler, bir kimlik perdesi gibi, karakterin dönüşümünü ve çift kimliğini simgeler.

William Shakespeare

Görsel 4. William Shakespeare Portre Tasarımı

William Shakespeare, İngiliz edebiyatının en büyük yazarlarından biri olup, Romeo ve Juliet, Hamlet ve Macbeth gibi eserleriyle, insan doğasına dair derin analizler ve zamansız karakterler sunarak dünya edebiyatını şekillendirmiştir.

İletifimsel Açıdan Renk Kullanımı

Mavi, dinlendirici bir renk olarak huzur ve sakinlik hissi uyandırır; gökyüzü, su ve denizi çağrıştırarak aynı zamanda sonsuzluk ve dinginliğin simgesi olur (Uçar, 2004: 53-54). Mavi arka plan, izleyiciyi düşünsel bir atmosfere davet eder. Bu yönüyle portre, Shakespeare'in edebiyatında sıkça karşılaşılan sorgulama ve iç gözlem temalarıyla örtüşmektedir. Renk, zihinsel bir dinginlik sağlarken aynı zamanda bir merak duygusu yaratır. Portredeki soru işareti formu, iletifimsel açıdan güçlü bir simgedir; izleyiciyi doğrudan sorgulamaya yöneltir ve Shakespeare'in varoluşsal ve felsefi metinlerine doğrudan gönderme yapar. Siyah, Shakespeare'in karanlık ve karmaşık temalarını temsil ederken, beyaz, onun saf edebi dili ve insanlık durumu üzerine sorgulayıcı bakış açısını ifade eder.

Sembolik Açıdan Renk Kullanımı

Gökyüzü ve okyanus gibi uçsuz bucaksız alanlarla özdeşleşen mavi, sorgulamanın bitmek bilmeyen doğasını simgeler. Shakespeare'in eserleri, özellikle insan doğası, varoluş, ölüm ve anlam gibi konuları sonsuz bir derinlikle ele alır. Siyah renk, onun trajik eserlerindeki karanlık temaları simgelerken beyaz renk, edebi dilinin saflığını ve düşünsel berraklığını temsil etmektedir. Özellikle beyaz yaka, tarihsel olarak soyluluk ve kültürel üstünlüğün sembolü olduğundan Shakespeare'in dönemin entelektüel sınıfındaki yerini yansıtan önemli bir görsel unsurdur. Siyah kıvrımlar, Shakespeare'in saçları ve yüz hatları gibi tanınan öğeleri sembolize eder. Ancak, portredeki soru işareti şekli, Shakespeare'in edebi sorgulamalarını ve belleği hakkında düşündürücü bir izlenim bırakır. Bu sembol, aynı zamanda "To be or not to be" gibi Shakespeare'in meşhur varoluşsal sorgulamaları üzerine derin bir gönderme yapar.

Psikolojik Açıdan Renk Kullanımı

Mavi renk, psikolojik olarak izleyicide sakinlik, derin düşünme ve güven hissi yaratır. Shakespeare'in karakter analizlerinde sıkça görülen ruhsal derinliği ve insan psikolojisine dair gözlemlerini bu bağlamda destekler niteliktedir. Siyah, gizem ve içsel karmaşa ile ilişkilendirilir ve Shakespeare'in özellikle trajik karakterlerinde gördüğümüz ruhsal çatışmalara bir gönderme olarak yorumlanabilir. Beyaz ise netlik ve saflık duygusu uyandırarak, yazarın fikirlerinde ve dilinde açık ve tutarlı olma arzusunu simgeler.

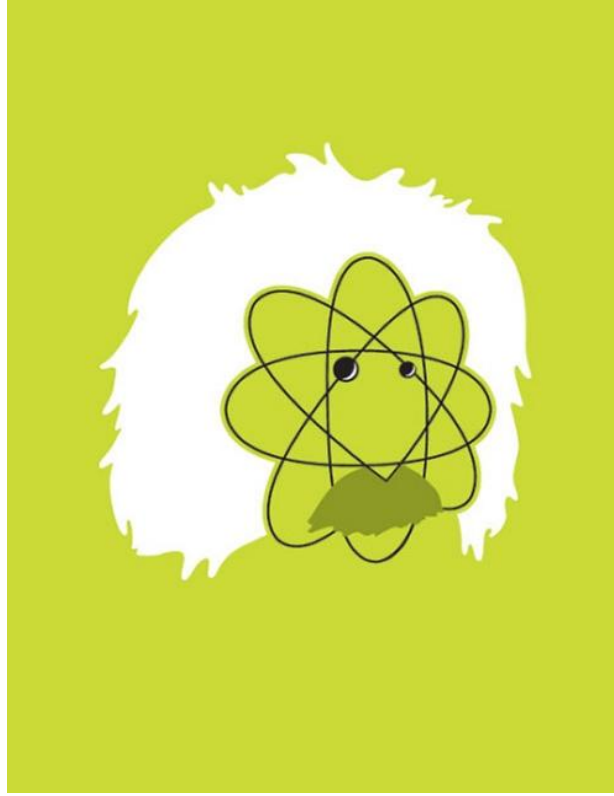
Albert Einstein

Albert Einstein, modern fizik ve özellikle görelilik teorisi ile tanınan, kuantum mekaniğine de katkılarda bulunan ve bilim dünyasında devrim yaratan, Nobel Fizik Ödülü sahibi Alman kökenli teorik fizikçidir.

İletifimsel Açıdan Renk Kullanımı

Yeşil, iyiliği, doğayı ve çevreyi cisimleştiren bir renktir (Ambrose and Haris, 2020: 120). Yeşil zemin, Einstein'ın bilimsel merakını, yenilikçiliğini ve doğayla kurduğu soyut ilişkiyi temsil eden bir görsel kod olarak işlev görür. Einstein'ın fizik ve doğa yasalarına duyduğu hayranlık, onun bilimsel yaklaşımının temelinde yer alır. Renk bu bağlamda, bilimsel düşüncenin doğanın düzeniyle kurduğu ilişkiyi temsil eder.

Beyaz saçlar, Einstein'ın düşünsel açıklığını ve karmaşık kavramları sadeleştirme yeteneğini görsel olarak aktarır. Böylece portre, izleyiciye güven veren, sistematik düşünen ve bilgiye dayalı bir kişilik mesajı sunar. Yeşil, bilimin güvenilirliğini ve kesinliğini simgeler. Einstein, bilimsel sorgulamalarını ve hipotezlerini güvenilir verilerle desteklerken, yeşil renk, bu güvenilirliğin ve bilimsel doğruluğun bir yansımasıdır.

Görsel 5. Albert Einstein
Portre Tasarımı

Sembolik Açıdan Renk Kullanımı

Yeşil renk doğa, büyüme ve keşif ile ilişkilendirilir. Yeşil, Einstein'ın bilimi sadece matematiksel formüllerle değil, doğanın yasalarını kavrama çabasıyla ele aldığını gösterir. Beyaz ise Einstein'ın bilimsel açıklık, saflık ve netlik arayışını simgeler. Portredeki minimalist yaklaşım, bilimsel sadeliğe vurgu yapar. Tıpkı Einstein'ın bilimsel düşüncelerinde olduğu gibi doğanın büyümesi, devingen bir yapıya sahip olmasıyla birlikte yeşil, sonsuz potansiyel vurgusu yapar. Yeşil aynı zamanda onaylama rengidir. Tehlikenin olmadığını da simgeler. Trafik işaretinde geç komutunu yeşil renk verir. Elektronik aletlerde açma ve onaylama işareti yeşildir.

Psikolojik Açıdan Renk Kullanımı

Psikolojik olarak yeşil, dengeli düşünme, huzur ve güven hissi ile ilişkilidir. Bu yönüyle Einstein portresi izleyiciyi, karmaşadan uzak olan Einstein'a ve bilime güvenmeye davet eder. Doktorlar ameliyata girerken genellikle yeşil giyerler. Elektronik aletlerde yeşil butonlar onaylama butonlarıdır. Ekonomik grafiklerde yeşil, kazanç, olumlu gelişme, büyüme gibi pozitif değerleri simgeler. Hastanelerde, terapötik alanlarda ve yönlendirici işaret sistemlerinde sıklıkla tercih edilen bu renk, bilgiye dayalı güvenilirlik ve denge hissi uyandırır.

David Beckham

David Beckham, İngiliz futbolunun efsanevi isimlerinden biri olup, Real Madrid, Manchester United ve LA Galaxy gibi kulüplerdeki başarıları, profesyonel serbest vuruş yeteneği ve dünya çapındaki popülaritesiyle tanınan bir futbolcudur.

İletişimsel Açıdan Renk Kullanımı

Noma Bar David Beckham portresinde de yeşili tercih etmiştir. Bu sefer tercih edilen yeşilin daha koyu bir tonudur. Daha çok para rengine yakın bir ton olan yeşilin, kullanım amacı daha çok zenginliği ve başarıyı simgelemektir.

Yeşil arka plan, hem futbol sahasına hem de başarıya çağrışım yapar. Bu renk, sporla bütünleşmiş olmasının yanı sıra, finansal başarıyı ve güveni de iletişimsel olarak yansıtır. Yeşil, sahadaki disiplin ve profesyonelliğin, aynı zamanda Beckham'ın kariyer sonrası finansal yükselişinin göstergesi olarak işlev görür. Beyaz yaka, yüksek sosyal statü ve zarafetin göstergesi olarak Beckham'ın toplumsal imajını pekiştirir. Portrede kullanılan sarı tonu da onun ikonik, güçlü bir karakter olmasına vurgu yapar.

Görsel 6. David Beckham
Portre Tasarımı

Sembolik Açıdan Renk Kullanımı

Beckham'ın marka elçiliği, reklam anlaşmaları ve iş ortaklıklarıyla elde ettiği maddi başarı, yeşil renk üzerinden sembolik olarak sunulmuştur. Aynı zamanda yeşil, futbol sahasının rengi olarak Beckham'ın sportif kökenine doğrudan bir gönderme yapar. Beyaz yaka ise kariyer sonrası elit statüsünü, zarif yaşam stilini ve iş dünyasındaki yerini temsil eder. David Beckham gibi bir ikon, sadece futbolcu olarak değil, aynı zamanda yatırımcı ve marka elçisi olarak da büyük finansal başarılar elde etmiştir. Yeşil, onun iş dünyasında ve ticaret alanında kazandığı gücü simgelerken aynı zamanda kariyerini elde ettiği yeşil sahayı da simgeler. Güvenin rengi olan yeşil, aynı zamanda Beckham'ın takım ruhu, disiplin ve sahadaki enerjisini de simgeler.

Psikolojik Açıdan Renk Kullanımı

Yeşil, psikolojik düzlemde denge, istikrar ve güven duygusu yaratır. Bu, Beckham'ın kariyerinde sergilediği tutarlılık, liderlik ve takım ruhuyla örtüşmektedir. Ayrıca koyu yeşil tonları, güç ve prestij hissi uyandırır. Beyaz renk, temiz bir imaj, sadelik ve dürüstlük hissi verir. Beckham'ın sahadaki disiplini ve sahadışı duruşu, bu renk kombinasyonu aracılığıyla izleyiciye hem sıcak hem de güvenilir bir figür olarak aktarılır.

Ayrıca yeşil renk, spor psikolojisinde takım ruhu, birliktelik ve karşılıklı güven duygularını da tetikler. Yeşil, doğada düzen ve sürekliliği temsil ederken; sahada da oyuncular arasında uyum ve stratejik birliktelik hissi yaratır. Beckham'ın takım liderliği, paslaşma başarısı ve disiplinli oyun yapısı, bu güven verici renk aracılığıyla izleyiciye aktarılır. Rengin bu anlam boyutu, futbol gibi kolektif disiplinlerde güven ortamının ne kadar temel olduğunu görsel düzeyde pekiştirir.

Pablo Picasso

Görsel 7. Pablo Picasso

Portre Tasarımı

PABLO PICASSO, 20. yüzyılın en önemli ve etkili sanatçılarından biri olup, Kübizm akımının öncüsü olarak sanat tarihinde devrim yaratan eserleriyle tanınan İspanyol ressamdır. Yaşadığı dönemin en zengin ressamlarından biri olarak anılmıştır.

İletişimsel Açıdan Renk Kullanımı

Mor arka plan, izleyicinin dikkatini sanatçının farklı, sıra dışı dünyasına çeker. Bu, Picasso'nun sınır tanımayan sanat anlayışına dair güçlü bir görsel mesaj taşır. Sarı renk ise mor ile kontrast oluşturarak vurgulanmak istenen unsurları öne çıkarır. Yaratıcılık, canlılık ve ilham gibi temaları izleyiciye doğrudan iletir. Pablo Picasso, sanatsal kariyerinin zirvesine ulaştığında sadece bir sanatçı değil, aynı zamanda bir kültürel ikon haline gelmiştir. Mor arka plan, onun sanat dünyasında kazandığı yüksek statüyü ve lüks yaşam tarzını sembolize eder. Bu renk, Picasso'nun sanatsal mirasını ve toplumdaki etkisini vurgular.

Sembolik Açıdan Renk Kullanımı

Orta Çağ'da, mor boyaların yapımı oldukça pahalıydı, bu nedenle sadece soylular ve kraliyet ailesi tarafından kullanılabiliyordu. Bu açıdan mor renk, yüksek bir sosyal statü ve elit kimlik simgesidir. Aynı zamanda mor, hayal gücü, gizem ve entelektüel derinlik anlamına gelir. Picasso'nun sanat anlayışındaki deneysel ve sorgulayıcı yönle örtüşmektedir. Sarı ise yaratıcılığın, enerjinin ve özgünlüğün rengidir. Bu renk, Picasso'nun sürekli yenilik peşinde koşan, sınırları zorlayan tavrının görsel karşılığı olarak tasarıma dâhil edilmiştir. Bu renk, genellikle rüya dünyası, mistik algılar ve hayal ile ilişkilidir. Mor, özellikle sanatçılar ve yaratıcı düşünürler için ilham verici bir renk olarak kabul edilir.

Psikolojik Açıdan Renk Kullanımı

Picasso'nun sanatsal yolculuğunda sıkça görülen tematik çeşitlilik ve duygu geçişleri bu bağlamda mor tonlarla örtüşmektedir. Sarı ise sıcak, motive edici ve enerjik bir etki yaratır. Bu iki rengin birleşimi, izleyicide hem merak hem de hayranlık uyandırarak, sanatçının çok yönlü yapısını vurgular. Mor, ayrıca duygusal derinlik, yaratıcılık ve felsefi düşünce ile ilişkilendirilir. Picasso'nun sanatı, derin psikolojik temalar ve felsefi sorgulamalar içerir. Mor renk, Picasso'nun sanatında derinlemesine zihinsel keşifler yapmasını ve yaratıcılığını simgeler. Mor ve sarı renklerin birlikte kullanımı, Itten'in renk kuramına göre hem sert bir zıtlık hem de yaratıcılık enerjisi taşır (Itten, 1971: 85).

Sarı renk, Noma Bar'ın Saddam Hüseyin, Quentin Tarantino ve Walter White portrelerinde de kullanılmış ve genellikle tehlike, dikkat çekme ve uyarı anlamında işlev görmüştür. Picasso portresinde sarı, duygusal ton ve bağlam açısından diğer portrelerden ayrılır. Burada sarı, tehdit değil, yaratıcılık, aydınlık ve entelektüel enerji olarak yorumlanır. Sarı, Picasso'nun sanatsal parlaklığını, dâhice sezgisini ve cesur renk kullanımını temsil eder.

Harry Potter

Görsel 8. Harry Potter
Portre Tasarımı

Harry Potter, J.K. Rowling'in yazdığı fantastik roman serisinin başkahramanı olup, büyücülük dünyasında kötücül büyücü Lord Voldemort ile mücadelesiyle tanınan, cesur ve fedakar genç bir büyücüdür.

İletişimsel Açıdan Renk Kullanımı

Mor arka plan, fantastik bir evrenin habercisi olarak izleyiciye hemen sihirli ve gizemli bir atmosfer sunar. Bu renk seçimi, Harry Potter'ın ait olduğu büyücülük dünyasının doğrudan bir çağrışımdır. Mor, dikkat çekici bir iletişimsel zemin oluşturarak karakterin doğa üstü ve sıradışı oluşuna işaret eder. Renk kullanımı, izleyiciye bu karakterin gerçek dünya normlarının dışında bir evrene ait olduğunu açıkça iletir. Mor tonları, özellikle manevi aydınlanma, sezgiyle karar alma, rüyalar ve içgörü gibi temalarla ilişkilendirilir. Bu bağlamda Harry Potter'ın büyücü kimliği, sadece fiziksel güçle değil, ruhani gelişim ve kaderle yüzleşme yoluyla şekillenir.

Sembolik Açıdan Renk Kullanımı

Mor, kraliyet rengidir. Saltanat, ruhanilik, asalet ve törenlere işaret eden otoriter bir renktir (Ambrose and Haris, 2020: 122). Mor, mistik güçler, bilinmeyen gerçeklikler ve spiritüel keşifler ile ilişkilendirilmiştir. Harry Potter'ın büyücü kimliği, bu sembolik değerlerle birebir örtüşmektedir. Karakterin kendini bulma yolculuğu, sihirle birleşen özgün kimliği bu renk üzerinden sembolleştirilmiştir. Harry Potter karakteri, doğrudan maddi zenginlikle tanımlanmasa da büyücülük dünyasında, seçilmiş kişi olması, soylu büyücü aileleriyle etkileşimi onun seçkin, ayrıcalıklı bir evrene dâhil olduğunu gösterir. Açık mor tonu burada, maddi değil kültürel ve manevi zenginliği temsil eder.

Psikolojik Açıdan Renk Kullanımı

Psikolojik olarak mor, duygusal derinlik, gizem ve yaratıcılık duygularını harekete geçirir. Bu yönüyle izleyicide merak uyandırır ve karakterin içinde yaşadığı büyülü dünyanın psikolojik etkisini pekiştirir. Ayrıca mor, izleyicinin gerçeklikten koparak hayal dünyasına dalmasını sağlar.

Ozzy Osbourne

Görsel 9. Ozzy Osbourne
Portre Tasarımı

Ozzy Osbourne, heavy metal müziğinin ikonik isimlerinden biri olup, Black Sabbath grubunun solisti olarak tanınan ve “Karanlık Prens” olarak bilinen, rock müziğinin en provokatif ve efsanevi figürlerinden biridir.

İletişimsel Açıdan Renk Kullanımı

Mor renk, izleyiciyle ilk anda duygusal bir bağ kurar; yoğun, dikkat çekici ve karanlık çağrışımları olan bir atmosfer yaratır. Bu, Ozzy Osbourne’un sahne üzerindeki gotik ve tiyatral duruşuyla örtüşmektedir. Portredeki mor ton, iletişimsel olarak karakterin hem gizemli doğasını hem de müziğinin ruhsal yoğunluğunu yansıtır. Portrede hâkim olan siyah ton, Ozzy Osbourne’un müzik kariyerinde tanındığı “Karanlık Prens” lakabıyla örtüşür. Siyah, heavy metal müziğin temel renklerinden biridir ve isyan, gizem, ölüm ve sistem karşıtlığı gibi kavramları çağrıştırır. Aynı zamanda psikolojik düzlemde otorite ve mesafe yaratır. Portrede bu renk, sanatçının toplumla olan karmaşık ve zaman zaman rahatsız edici ilişkisini yansıtır.

Sembolik Açıdan Renk Kullanımı

Mor, geleneksel olarak gizem, mistisizm ve entelektüel yalnızlık ile ilişkilendirilir. Ozzy Osbourne’un müziğindeki ölüm, yalnızlık, kaos gibi temalar bu sembolik zemin üzerinde anlam bulur. Aynı zamanda onun sıradışılığını temsil eden simgesel bir öğedir. Ozzy Osbourne, hem müzik kariyerinde hem de toplumda yarattığı etki ile gizemli ve yenilikçi bir figür olmuştur. Figürün gözlük camlarında yer alan kırmızı kuru kafa sembolü, Osbourne’un karanlık sahne imajının ve provokatif kişiliğinin güçlü bir görsel temsilidir. Kırmızı, enerjiyi, tehlikeyi ve öfkeyi sembolize ederken kuru kafa, ölüm, tehdit ve hiçliğin evrensel simgesidir. Bar burada, bu iki sembolü birleştirerek Osbourne’un sahne üzerindeki kişiliğini ve sistem karşıtı tavrını özetler. Osbourne, müzik tarihine sadece ses değil, imaj ve şok etkisi yaratan bir ikon olarak yer edinmiştir.

Psikolojik Açıdan Renk Kullanımı

Psikolojik olarak mor, izleyicide hem hayranlık hem de yabancılaşma duyguları yaratır. Siyah, Osbourne’un müzik kariyerinin, karanlık, ulaşılmaz, tehlikeli gibi sıfatlarla anılmasını pekiştirir. Gözlükteki kırmızı kuru kafanın göz hizasında yer alması, bu duyguları izleyicinin doğrudan algısıyla buluşturan etkileyici bir görsel stratejiye dönüşür.

Picasso, Ozzy Osbourne ve Harry Potter, her biri kendi dünyasında ikonik ve devrimci figürlerdir. Sınırları zorlayan, provokatif ve derinlikli karakterler olarak tanınırlar. Sanat, müzik ve edebiyat alanlarında fantastik ve gerçeküstü unsurları barındırarak, toplumu ve izleyiciyi gizemli, karmaşık ve duygusal derinliklere çekerler. Bu ortak özellikler, her üç karakterin de yenilikçi, duygusal olarak derin ve kültürel etki yaratan figürler olarak öne çıkmalarını sağlar. Bu üç portrede mor renk, karakterin kimliğini ve içsel dünyasını yansıtarak, her karakterin sanatsal derinliğini, toplumsal statüsünü ve gizemli doğasını simgeler.

Adolf Hitler

Adolf Hitler, 1933'ten 1945'e kadar Almanya'nın diktatörü olarak, Nazi Partisi'ni yönetmiş ve İkinci Dünya Savaşı'na yol açarak milyonlarca insanın ölümüne sebep olmuştur. Aynı zamanda soykırım politikaları ile tanınır. Hitler, 20. yüzyılın en baskıcı ve karanlık figürlerinden biri olarak tarihe geçmiştir.

İletişimsel Açıdan Renk ve Sembol Kullanımı

Portre tasarımında Noma Bar birebir Nazi bayrağında kullanılan üç rengi kullanmıştır ve direkt Nazi rejimine gönderme yapmıştır. Portredeki kırmızı zemin, izleyicide acil dikkat çeken, yüksek uyarı seviyesi taşıyan bir anlam taşır. Bu renk, Hitler'in propaganda dilindeki agresif ve duygusal yönelimi doğrudan yansıtır. Siyah ve beyazın kontrastı, mutlaklık, kutuplaşma ve ideolojik keskinlik hissi uyandırır. Bu renk uyumu, Nazi propaganda afişlerini hatırlatır. Ayrıca portrede yer alan barkod sembolü, çağdaş görsel kültürde genellikle

nesnellik, tüketim ve kimliksizleşmeyle ilişkilendirilir. Bu öge, Hitler rejiminin bireyleri standartlaştırma ve kontrol etme yönündeki sistematik uygulamalarına güçlü bir görsel gönderme sunar.

Görsel 10. Adolf Hitler
Portre Tasarımı

Sembolik Açıdan Renk ve Sembol Kullanımı

Kırmızı, Nazi ideolojisinde yalnızca enerji ve cesaretin değil aynı zamanda devrimci baskı, toplumsal dayatma ve şiddetin de rengidir. Hitler'in militarist ve yayılmacı politikaları, bu renk aracılığıyla temsil edilir. Siyah, Nazi bayrağındaki gamalı haç ile özdeşleşmiş olup karanlık, otorite ve korkunun sembolüdür. Aynı zamanda devletin kapalı, kontrolcü yapısını simgeler. Beyaz ise rejimin ırksal temizlik, düzen ve disiplin kavramlarını yansıtır. Barkod sembolü, bireyin sistem içinde yalnızca bir veri noktası, bir sayı, bir tüketim nesnesi haline getirilmesini yani insanın basitleştirilmesini ifade eder. Bu simge, Hitler'in rejiminde uygulanan tek tipleştirme politikalarının güçlü bir sembolik ifadesidir.

Psikolojik Açıdan Renk ve Sembol Kullanımı

Araştırmalara göre kırmızı renge maruz kalmak, kalp atışının hızlanmasına, daha hızlı nefes almaya ve tansiyonun yükselmesine neden olan epinefrin salgılatır renktir (Ambrose and Haris, 2020: 108). Kırmızı, psikolojik düzeyde yüksek uyarım, tehdit ve agresyon duygularını tetikler. Nazi Almanyası'nda bu renk, halkın hem coşkusunu hem korkusunu yönlendirmek için araçsallaştırılmıştır. Siyah, bilinçdışı düzeyde otoriteye boyun eğme, korku ve bastırılmışlık duygularını yansıtır. Rejimin baskıcı ve gizli doğası, siyahın yarattığı psikolojik karanlıkla örtüşür. Beyaz, yüzeyde saflık ve düzen imajı verse de, bu düzenin arkasındaki tehdit ve kontrol duygusu ile psikolojik bir ikilik oluşturur. Barkod, bireyin özgünlüğünü yitirmesi, yalnızca sayısal birim olarak var olması gibi kimliksizleştirici etkileri tetikleyerek, izleyicide sistemsiz tutsaklık ve kişisel yok oluş hissi yaratır.

Kim Jong-Il

Kim Jong-Il, 1994'ten 2011'e kadar Kuzey Kore'nin diktatör lideri olarak görev yapmış, otoriter yönetimi ve kapalı rejimiyle tanınan, Nükleer silah geliştirme ve toplum üzerinde sıkı denetim ile özdeşleşmiş bir politikacıdır.

Görsel 11. Kim Jong-Il
Portre Tasarımı

İletişimsel Açıdan Renk Kullanımı

Portredeki kırmızı zemin, yüksek düzeyde alarm, tehdit ve kontrol mesajı taşıyan güçlü bir görsel araçtır. Bu renk, Kuzey Kore rejiminin halk üzerindeki sürekli gözetimi ve baskıcı doğasını doğrudan yansıtır. Papyon biçiminde sunulan yeşil detay, ilk bakışta kişisel bir aksesuar gibi görünse de, rengi ve biçimi itibarıyla izleyiciye “askerî güç merkezli bir yönetim” mesajı verir. Yeşilin bu bağlamdaki kullanımı, temsil ettiği sistematik militarist düzeni ön plana çıkarır. Sarı, Noma Bar'ın portrelerinde tekrar eden tematik bir renktir ve genellikle tehlike, dikkat ve uyarı işleviyle karşımıza çıkar. Bu bağlamda, Kim Jong-Il portresindeki sarı ton, diğer portrelerdeki örneklerle hem görsel hem de anlamsal tutarlılık taşır.

Sembolik Açıdan Renk Kullanımı

Kim Jong-Il'in sert politikaları, halk üzerindeki mutlak denetimi ve muhalif yapıları bastırma stratejileri, kırmızı renk aracılığıyla simgeleştirilir. Rejimin korkuya dayalı yapısı ve cezalandırıcı ideolojisi, kırmızı aracılığıyla kolektif hafızaya kazınan bir güç gösterisine dönüşür. Yeşil, bu portrede alışıldık anlamlarının dışında, özellikle askerî otorite, denetim, düzen ve disiplin ile ilişkilendirilir. Papyon biçiminde sunulması, liderin askerî gücü kişisel bir güç gibi takdim ettiğini ifade eder. Bu bağlamda yeşil, doğa ya da huzur değil, zorla sağlanan düzenin ve militarist hegemonyanın simgesidir. Gözlükte yer alan kırbaç şekli, halkın sürekli izlenme ve kontrol altında olma psikolojisini yansıtır. Kırbaç burada yalnızca fiziksel şiddetin değil, aynı zamanda psikolojik yıldırmanın ve bastırılmışlığın metaforudur. Portrede Kim Jong-Il'in ağzı, Kuzey Kore haritası biçiminde tasarlanmıştır. Bu çarpıcı görsel tercih, liderin yalnızca devletin başı değil, aynı zamanda tüm ülkenin iradesi ve sesi olduğu anlayışını, ülkenin kaderinin ağzından çıkacak tek bir cümleye bağlı olduğunu vurgular.

Psikolojik Açıdan Renk Kullanımı

Kırmızı, izleyicide psikolojik düzeyde korku, gerginlik ve baskı hissi yaratır. Rejim tarafından sürekli bir alarm durumu hissi yansıtırken, halkın üzerinde psikolojik kontrol ve tehdit ortamı oluşturan bir araç hâline gelir. Aynı zamanda şiddet, ceza ve bastırma duygularını çağırıştırır.

Yeşil, genel olarak güven ve huzur hissiyle ilişkilendirilse de, bu portrede dayatılmış güvenlik ve denetim duygusunu temsil eder. Bu renk, izleyicide yüzeysel bir düzen ve istikrar algısı yaratırken, arka planda baskıcı kontrol mekanizmalarını ima eder. Bu bağlamda yeşil, psikolojik olarak zoraki itaat, gözetim altında olma ve güvenlik kisvesi altında baskı hissini yansıtır.

Noma Bar Tematik Karakter Tablosu

Tematik Grup	Karakterler	Anahtar Renkler	Temsil
Baskı, Güç ve Totaliterlik	Saddam Hüseyin Adolf Hitler Kim Jong-Il	Sarı, Kırmızı, Siyah	Otorite, baskı, tehdit, ideolojik kontrol, lider kültü
Yaratıcı Derinlik ve Gizem	Pablo Picasso Ozzy Osbourne Harry Potter William Shakespeare	Mor, Mavi, Siyah	Sanat, edebiyat, mistisizm, entelektüel yalnızlık, ruhsal sorgulama
Güven, Denge, Başarı ve Statü	Albert Einstein David Beckham	Yeşil, Beyaz	Bilimsel düşünce, mantık, toplumsal prestij, kariyer başarısı
Gerilim, Dönüşüm ve Enerji	Quentin Tarantino Walter White	Sarı, Siyah, kırmızı	Şiddet estetiği, dönüşüm, psikolojik ikilik, dikkat çekicilik, tehlike

Sonuç

Bu araştırma, Noma Bar'ın portre tasarımlarında renk kullanımının sadece estetik bir tercih değil aynı zamanda figürlerin kimliklerini, toplumsal rollerini ve kültürel bağlamlarını ifade eden güçlü bir görsel iletişim aracı olduğunu ortaya koymuştur. Bar'ın renk paleti, "az çoktur" felsefesini pekiştirerek, basit formlarla hem kavramsal derinlik hem de görsel çarpıcılık yaratır. Bar'ın minimalist yaklaşımı ve renk seçimleri, her bir karakterin ruhunu, ideolojisini, duygusal hissiyatını ve toplumsal yansımalarını derinlemesine yansıtmaktadır.

Noma Bar'a ait olan 11 portre tasarımı üzerine yapılan incelemeler sonucunda, siyah, kırmızı, sarı, yeşil, beyaz, mor ve mavi gibi renklerin sıklıkla kullanıldığı görülmüştür. Bu renkler, her portrede figürün kimliğiyle doğrudan bağlantılı olarak bilinçli bir şekilde seçilmiş ve mesaj iletme gücünü artırmıştır. Siyah genellikle otorite, gizem ve korkuyla; kırmızı enerji, tehlike ve şiddetle; sarı dikkat, uyarı ve gerilimle ilişkilendirilmiştir. Yeşil güven, istikrar ve doğallığı; mavi derin düşünme ve felsefeyi; mor ise entelektüel derinlik, mistisizm ve yaratıcı güçleri temsil etmiştir. Renklerin temsili anlamları doğrultusunda karakterler belirli gruplarda toplanmıştır. Analiz sonucunda karakterler arasında aşağıdaki tematik kümelenmeler yapılmıştır:

Baskıcı güç ve totaliterlik grubunda; Saddam Hüseyin, Adolf Hitler ve Kim Jong-Il yer almaktadır. Bu figürler siyah, kırmızı ve sarı renklerle, baskı, tehdit ve ideolojik kontrol mesajlarıyla temsil edilmektedir. Yaratıcı derinlik ve gizem kategorisinde; Pablo Picasso, Ozzy Osbourne, Harry Potter ve William Shakespeare bulunmaktadır. Mor, siyah ve mavi gibi renklerle karakterlerin entelektüel, mistik ve sanatsal yönleri vurgulanmaktadır.

Güven, denge ve statü grubunda; Albert Einstein ve David Beckham yer almaktadır. Bu figürler yeşil ve beyaz renklerle rasyonalite, başarı, denge ve prestij kavramlarını temsil etmektedir.

Gerilim, dönüşüm ve enerji başlığı altında; Quentin Tarantino ve Walter White analiz edilmiştir. Bu karakterler sarı, kırmızı ve siyah renklerin enerjik ve çelişkili gücüyle birlikte gerilim, şiddet ve dönüşüm temalarını yansıtmaktadır.

Karakterler arası karşılaştırmalı analizler, renklerin sadece figürlerin bireysel özelliklerini değil, aynı zamanda aralarındaki ideolojik, psikolojik ve tematik farklılıkları ya da benzerlikleri de açığa çıkardığını göstermektedir. Örneğin, Walter White ile Quentin Tarantino benzer renklerle şiddet ve karmaşık iç dünyaları yansıtırken Albert Einstein ile Adolf Hitler tamamen zıt renk ve mesajlarla iki farklı dünya görüşünü temsil etmektedir.

Sonuç olarak, Noma Bar'ın portre tasarımlarında kullandığı renkler, görsel bir anlatı oluşturmanın çok ötesinde, izleyicinin algısını şekillendiren, anlam katmanlarını derinleştiren ve karakterler arası ilişkileri görünür kılan stratejik bir araç işlevi görmektedir. Bu çalışma, grafik tasarımda renk kullanımının ne derece derinlikli ve çok boyutlu bir işlev taşıyabileceğini ortaya koyarken tasarımcılar, sanatçılar ve akademisyenler için renklerin iletişimsel gücüne dair güçlü bir referans sunmaktadır.

Araştırma Etiği / Research Ethics

Bu araştırma insan araştırmalarının doğrudan gerçekleştirilmediği ve dokümanlara dayalı bir araştırmadır. Etik Kurul İzni gereksinimi doğmamıştır.

Yazar Katkıları / Author Contributions

Yazarlar çalışmaya eşit katkı sunmuştur.

Çıkar Çatışmaları / Competing Interests

Yazar çıkar çatışması olmadığını belirtmiştir.

Araştırma Fonlaması / Research Funding

Bildirilmedi.

Veri Erişilebilirliği / Data Availability

Uygulanamaz.

Hakem Değerlendirmesi / Peer-review

Dış hakemler tarafından değerlendirildi.

Orcid

Yasemin Uzun <https://orcid.org/0000-0001-8995-772X>

Eda Uzun <https://orcid.org/0000-0002-0767-9154>

Kaynakça

- Ambrose, G., & Harris, P. (2020). *Grafik tasarımda renk* (Grafik Tasarım Temelleri 07) (B. Bayrak, Çev., 2. bas.). İstanbul: Literatür Yayınları.
- Becer, E. (2002). *İletişim ve grafik tasarım* (3. baskı). Ankara: Dost Kitabevi.
- Bierut, M. (2017). *Noma Bar: Bittersweet*. London: Thames & Hudson.
- Cowan, K. (2018, January 18). Noma Bar on his favourite work, developing his style and saying a lot without using words. *Creative Boom*, <https://www.creativeboom.com/inspiration/noma-bar/adresinden-erişilmiştir>.
- Dernavich, D. (2008, September 17). An interview with Noma Bar. *The New Yorker*. <https://www.newyorker.com/cartoons/cartoon-lounge/an-interview-with-noma-bar> adresinden erişilmiştir.

- Elaşi, H. A. M. K. (2021). Visual processing of shape in Noma Bar's advertising designs (Studying models of Noma Bar works). *Journal of Arts & Applied Sciences (JAAS)*, 8(4), 1–17.
- Elliot, A. J. & Maier, M. A. (2014). Color psychology: Effects of perceiving color on psychological functioning in humans. *Annual Review of Psychology*, 65, 95–120.
- Geçen, F. ve Yazar, T. (2018). Shepard Fairey'nin afiş tasarımlarında bir anlatım ögesi olarak portre kullanımı. 2. *Uluslararası Bilimsel Çalışmalarda Yenilikçi Yaklaşımlar Sempozyumu (ISAS 2018–Winter)*, 3, 1124–1129. Samsun, Türkiye.
- Heller, S., & Anderson, G. (2023). *Grafik tasarım: Fikirler kitabı, 40 ustadan ilhamlar* (1. baskı). İstanbul: Ketebe Yayınları.
- Itten, J. (1971). *The elements of color* (F. Birren, Ed., & E. V. Hagen, Trans.). New York: Van Nostrand Reinhold Company.
- Mirzaei, V. (2025). The impact of color psychology in graphic design: A comprehensive review. *International Journal of Scientific Research and Management (IJSRM)*, 13(3), 2088–2095.
- Newton, I. (2018). *Opticks: Or, a treatise of the reflexions, refractions, inflexions and colours of light*. Ankara: Gece Kitaplığı.
- Sherin, A. (2012). *Design elements: Color fundamentals*. Rockport Publishers.
- Uzun, Y. (2024a). “Bağımlılığa karşı sanatın gücü” konulu afişlerde renk kullanımı. *The Journal of Academic Social Science*, 159(159), 167–181.
- Uzun, Y. (2024b). Noma Bar ve minimalist afiş sanatında negatif alanın gücü. *Uluslararası İletişim ve Sanat Dergisi*, 5(13), 123–139.
- Uçar, T. F. (2004). *Görsel iletişim ve grafik tasarım* (3. baskı). İstanbul: İnkılâp Yayınevi.
- Wainwright, O. (2013, November 11). Noma Bar: My work is a painkiller. *The Guardian*. <https://www.theguardian.com/artanddesign/2013/nov/11/noma-bar-portrait-artist> adresinden erişilmiştir.
- Yalur, R. (2021). Grafik tasarımda renklerle düşünme. *İdil Sanat Dergisi*, 10(79), 478–493.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Görsel Kaynakça

- Görsel 1. Graphictide (2014). “Featured artist- Noma Bar”. <https://graphictide.com/blog/featured-artist-noma-bar/> adresinden erişilmiştir.
- Görsel 2-3. Designstck.co (2015). “Faces hidden in the symbolism of illustrations”. <https://www.designstack.co/2015/11/faces-hidden-in-symbolism-of.html> adresinden erişilmiştir.
- Görsel 4-5-6. Popova, M. (2011). “Noma Bar's minimalist vector portraits of cultural icons”. <https://www.theatlantic.com/entertainment/archive/2011/08/noma-bars-minimalist-vector-portraits-of-cultural-icons/243089/> adresinden erişilmiştir.
- Görsel 7. Designstck.co (2015). “Faces hidden in the symbolism of illustrations”. <https://www.designstack.co/2015/11/faces-hidden-in-symbolism-of.html> adresinden erişilmiştir.
- Görsel 8. Popova, M. (2011). “Noma Bar's minimalist vector portraits of cultural icons”. <https://www.theatlantic.com/entertainment/archive/2011/08/noma-bars-minimalist-vector-portraits-of-cultural-icons/243089/> adresinden erişilmiştir.
- Görsel 9. Designstck.co (2015). “Faces hidden in the symbolism of illustrations”. <https://www.designstack.co/2015/11/faces-hidden-in-symbolism-of.html> adresinden erişilmiştir.
- Görsel 10-11. Popova, M. (2011). “Noma Bar's minimalist vector portraits of cultural icons”. <https://www.theatlantic.com/entertainment/archive/2011/08/noma-bars-minimalist-vector-portraits-of-cultural-icons/243089/> adresinden erişilmiştir.